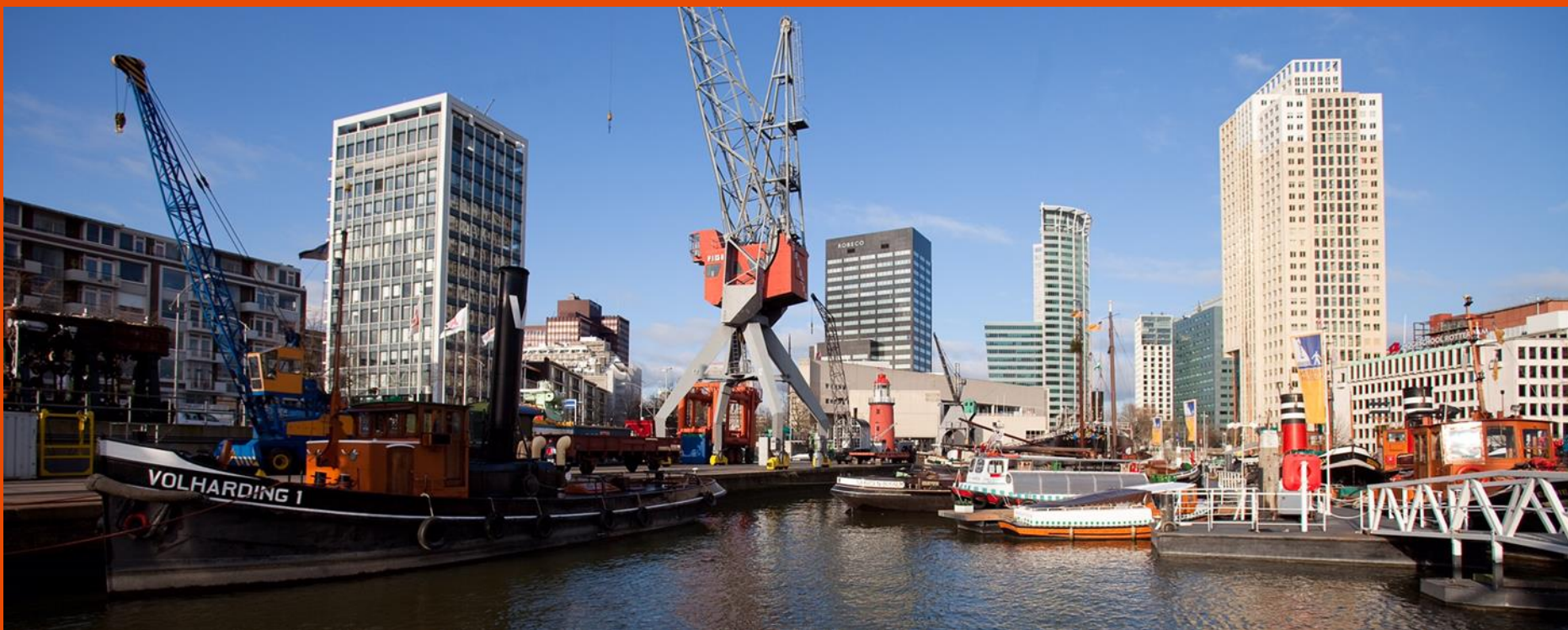
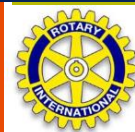

**ZAL IK
VAN WAL
STEKEN?**

Beroepspraatje Ron Brand

Een 'half mensenleven' in het MMR

**RC Hillegom-Lisse
2 november 2017**

**MARITIEM
MUSEUM**

EEN WERELD DIE JE RAAKT

Gemengde voordracht

- Beroepspraatje
- Levensbericht
- Dilemma's
- Uit de hand gelopen hobby

Geschiedenis Ron

- Geboren 6 juli 1960
- Favoriete vak geschiedenis
- Boeken
- Bibliotheekopleiding Den Haag
- MMR vanaf 1983
- Deeltijdstudie kunstgeschiedenis Leiden
- Promotieonderzoek

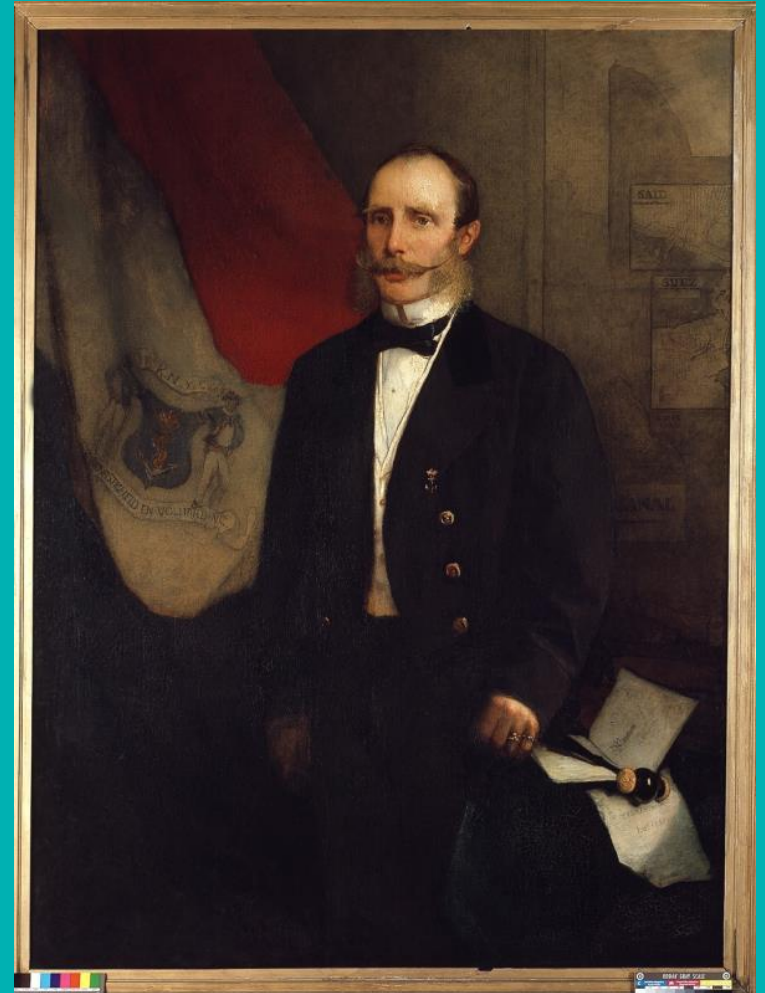
Wat zijn de taken van een museum?

Wat zijn de taken van een museum?

- Verzamelen: aankoop, schenking, bruikleen (tegenwoordig ook ontzamelen).
- Beheer: registratie, digitalisering, restauratie, conservering.
- Onderzoeken: bestuderen, vergelijken.
- Presenteren: tentoonstellingen, lezingen, publicaties.
- Ergo: een museum bewaart cultuur-historische voorwerpen om deze door te geven aan de volgende generaties.

Prins Hendrik
(1820-1879),
broer van
Koning Willem III

Geschiedenis MMR

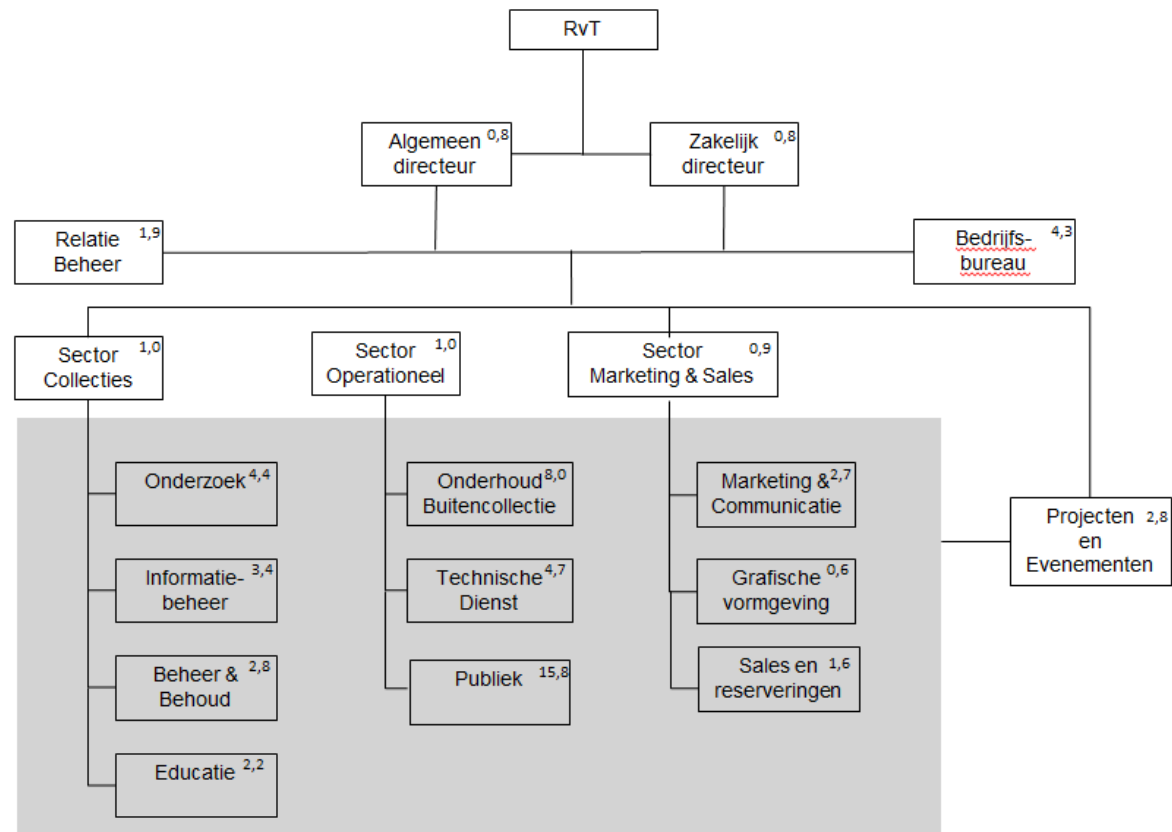
- De wortels van het museum liggen in het midden van de 19de eeuw.
- Opgericht door ondernemers.
- Museum vanaf 1874, vanaf 1881 gemeente Rotterdam.
- Sinds 2006 Stichting MMR: medewerkers in dienst van de stichting, collectie is eigendom van de Gemeente Rotterdam.

Recente veranderingen

- In 2015 MMR gefuseerd met het Havenmuseum.
- Nieuwe collectie erbij (échte schepen, kranen, machines, motoren).
- Twee heel verschillende culturen bij elkaar.
- Eén uitstraling.
- Ontwikkeling van het buitengebied tot een aantrekkelijke omgeving.

Organisatiestructuur

Organogram Maritiem Museum Rotterdam

Aantallen rechtsboven iedere afdeling betreffen fte's (deze fte's zijn vaste, tijdelijke én externe mdw's).

- MMR behoort kwalitatief tot de Top 3 in de wereld.
- Budget is hetzelfde, ca. € 4,5 miljoen per jaar, terwijl er meer wordt verlangd.
- Transitie naar het 'Huis van de Maritieme Industrie' -> inzet op techniekeducatie.
- Terug naar de roots, want in de 19de eeuw is het museum door ondernemers opgericht.

Professionaliseringslag

- Relatiebeheer: bedrijfsleven, Vrienden, Patroons.
- Boekingskantoor: rondleidingen, verhuringen, diners, borrels.
- Marketing & Communicatie.
- Proactief verzamel- en ontzamelbeleid.
- In 2016 200.000 bezoekers waarvan 165.000 langs de kassa.

De Offshore Experience

De Offshore Experience

De Offshore Experience

Mijn functies bij het MMR

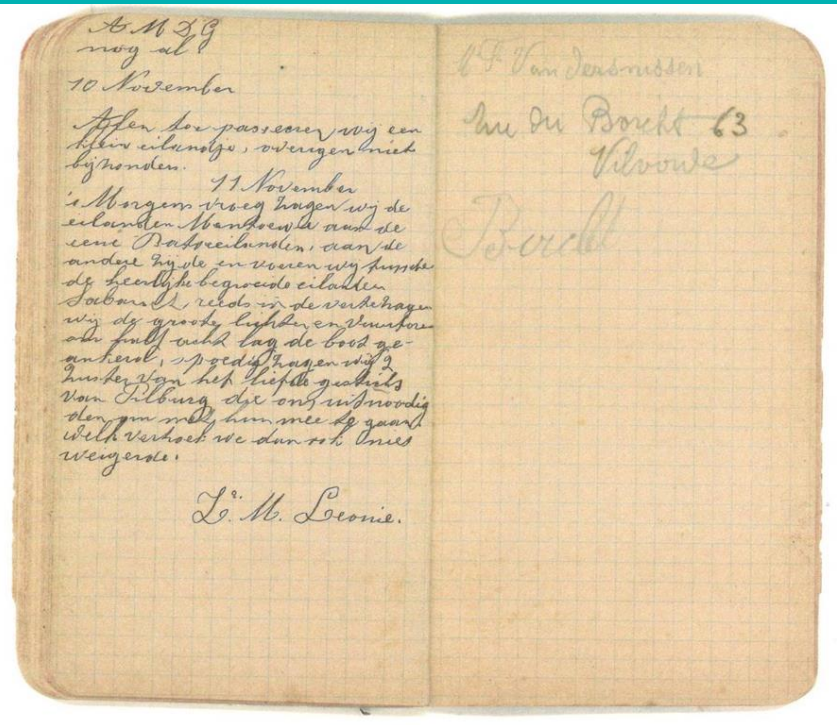
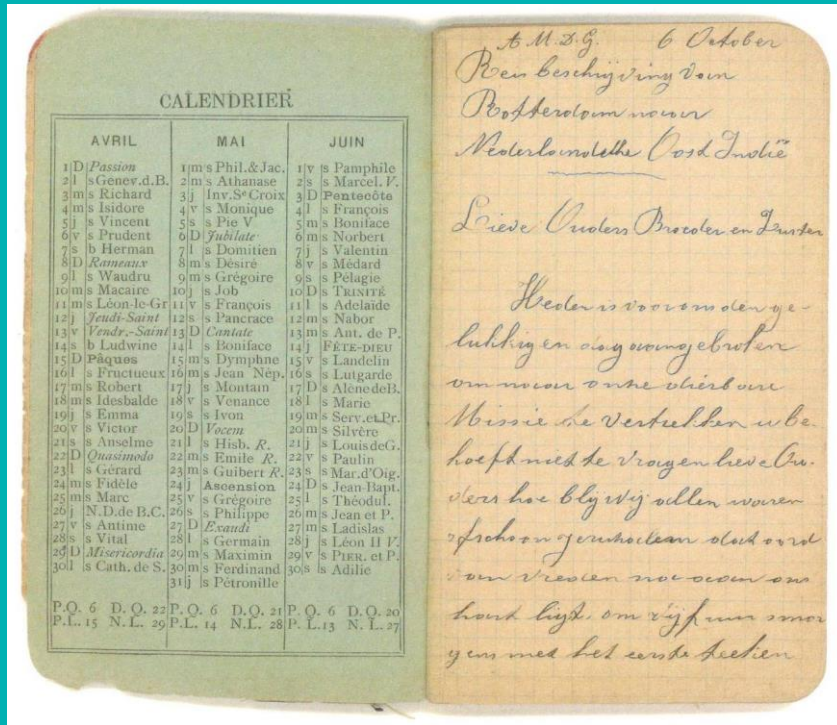
- 1983-1992 bibliotheekmedewerker
- 1992-2000 plv. hoofd bibliotheek
- 2000-2009 hoofd bibliotheek
- 2009-2010 detachering Koninklijke Bibliotheek, Den Haag + onderzoek Het Scheepvaartmuseum, Amsterdam
- 2010-2015 conservator
- 2015-heden conservator / registrator

- Beheer van deelcollecties: boeken, tijdschriften, handschriften en persoonlijke documenten, technische documentatie.
- Verwervingen op dit gebied.
- Meebeslissen over andere verwervingen.
- Dienstverlening, vragen beantwoorden.
- Onderzoek, lezingen, publicaties.

Unieke collectie oude drukken

Lopend onderzoek

Beschrijving

2017-01-30	Volledige objectbeschrijving	pagina 1
------------	------------------------------	----------

Recordnummer	696450
--------------	--------

Identificatie

Instellingsnaam	Maritiem Museum Rotterdam
Collectie	handschriften
Objectnummer	N2524 (deel Van 1)

Objectbenaming en titel

Objectcategorie	persoonlijke documenten
Objectnaam	verslag[geschrift]
Objectnaam	dagboek[persoonlijk]
Titel	Reisverslag van missiezuster Leonie van Rotterdam naar Nederlands-Indië (werktitel)
Beschrijving	Reisverslag van zuster Leonie van Rotterdam naar Nederlands-Indië. Vertrek is op 6 oktober (jaar onbekend), aankomst op 10 november. Zij maakt deze reis om deel te nemen aan de missie. Zij schrijft steeds bovenaan haar pagina's de afkorting: A.M.D.G, wat betekent: tot meerdere eer van God. Het verslag begint als volgt: "A.M.D.G. 6 October. Reisbeschrijving van Rotterdam naar Nederlandsch Oost Indië. Lieve Ouders, Broeder en Zuster, Heden voor ons den gelukkigen dag aangebroken om naar onze dierbare Missie te vertrekken u behoeft niet te vragen lieve Ouders hoe blij wij allen waren ofschoon". Zakboekje met zwarte kaft en ruitjespapier. Voor- en achterin een kalender van reiligeuze feestdagen. Beschreven in inkt, met een kroontjespen.

Datering

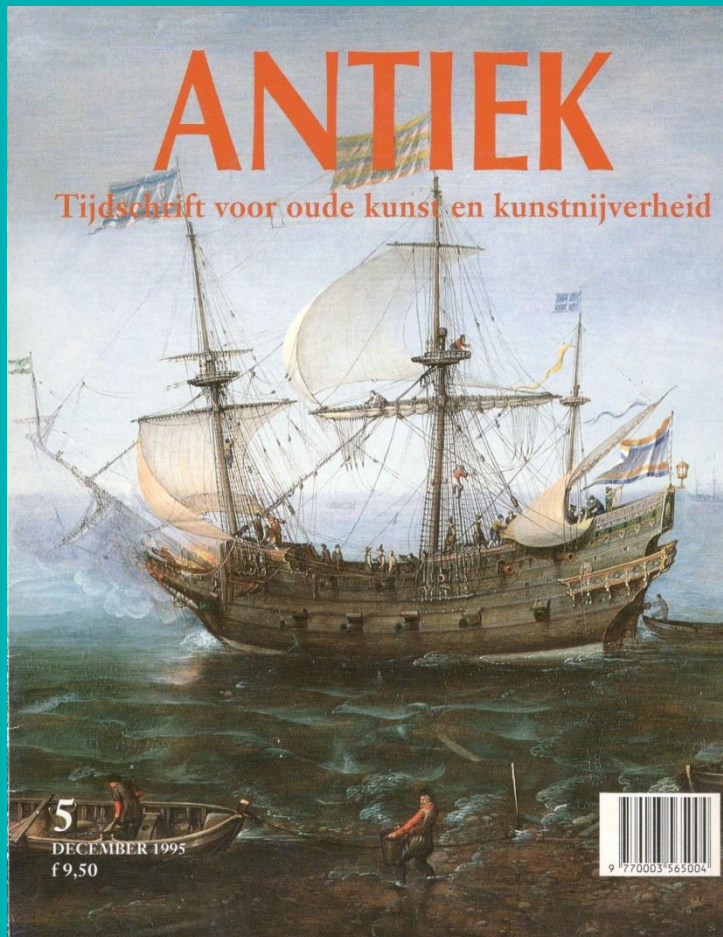
Datering	van 1895 (schatting) tot 1920 (schatting)
----------	---

Doctoraalscriptie Van Wieringen

Een artikel ...

Ron Brand

BEDREVEN IN DE KONST VAN SCHEPEN ENDE SEE¹ de marineschilderkunst van Cornelis Claesz. van Wieringen

Eén van de pronkstukken op de tentoonstelling 'De trots van Haarlem, promotie van een stad in kunst en historie', die het afgelopen jaar in het Frans Halsmuseum te zien was, was ongetwijfeld het onlangs gerestaureerde wandtapijt met daarop afgebeeld de verovering van Damiate tijdens één van de kruistochten. Bij dit wapenfeit zouden Haarlemmers met hun schip de ketting, die de haven van Damiate af sloot, hebben verbroken. Aan deze pseudo-historische gebeurtenis zou Haarlem de al even legendarische wapenvermeerdering te danken hebben. Het ontwerp van dit tapijt is van de hand van Cornelis Claesz. van Wieringen, een weinig bekende kunstenaar uit het begin van de zeventiende eeuw.

Ondanks het feit dat er slechts enkele biografische feiten over Van Wieringen bekend zijn, moet hij toch beschouwd worden als een belangrijke kunstenaar in het begin van de zeventiende eeuw, met name in de ontwikkeling van de marineschilderkunst. Hij wordt samen met Hendrick Vroom en Adam Willaerts zelfs beschouwd als één van de grondleggers van dit genre in de Nederlanden.² Deze drie schilders waren de eersten die zich met het schilderen van schepen bezighielden zonder dat er in hun voorstellingen een verband werd gelegd met een bijbels, mythologisch of allegorisch verhaal. De eerste ontwikkelingen op het gebied van de marineschilderkunst worden ook wel de 'documentaire fase' genoemd. Hierbij beeldde men – vaak op groot formaat – vooral herkenbare, historische gebeurtenissen af, zoals zeeslagen en triomftochten. Het ging daarbij vooral om het scheepsportret, de nauwkeurige weergave van de schepen, en minder om de natuurlijke omgeving en het water. Doordat de vroege marineschilders zich goed documenteerden, informatie over de betreffende gebeurtenis inwonnen en deze gegevens vervolgens uiterst nauwkeurig overbrachten op doek of paneel, nam de totstandkoming van deze zeestukken vaak maanden in beslag. Deze waren daarom erg kostbaar en kwamen dan ook bijna uitsluitend via opdrachten van stadsbesturen, handelscompagnieën of admiraliteitscolleges tot stand.

Familie

De herkomst van de familie van Cornelis Claesz. van Wieringen is onbekend. Gezien de naam is

het aannemelijk dat de familie 'van Wieringen' kwam, maar een bewijs hiervoor kan niet geleverd worden. Onderzoek in het gemeentearchief te Haarlem heeft aangetoond dat de vader van onze Van Wieringen in 1584 van beroep 'schipper' en in 1588 zelfs 'grootscipper' was. In 1590 liet hij 'een smalschip arresteren, gecomen van Kenouw Symons [Hasselaer]'. Deze weduwe, die bekend is geworden door haar verzet tijdens het beleg van Haarlem in 1573, liet reeds in 1571, na haar mans dood, schepen bouwen.³

De exacte geboortedatum van onze schilder Cornelis Claesz. van Wieringen is onbekend, maar in de recente kunsthistorische literatuur, wordt zijn geboortjaar op ongeveer 1580 gesteld.⁴

Er komt een Cornelis Claesz. in de Haarlemse archieven voor, die getrouwd was met Magdalena Vercruysen en als 'jonggesel' van Grootebroek kwam. Deze plaats ligt niet ver van Wieringen. Magdalena kwam van Rousselaer. Of het hier echter om de schilder Cornelis Claesz. van Wieringen gaat, is nog niet te verifiëren.⁵

Leertijd

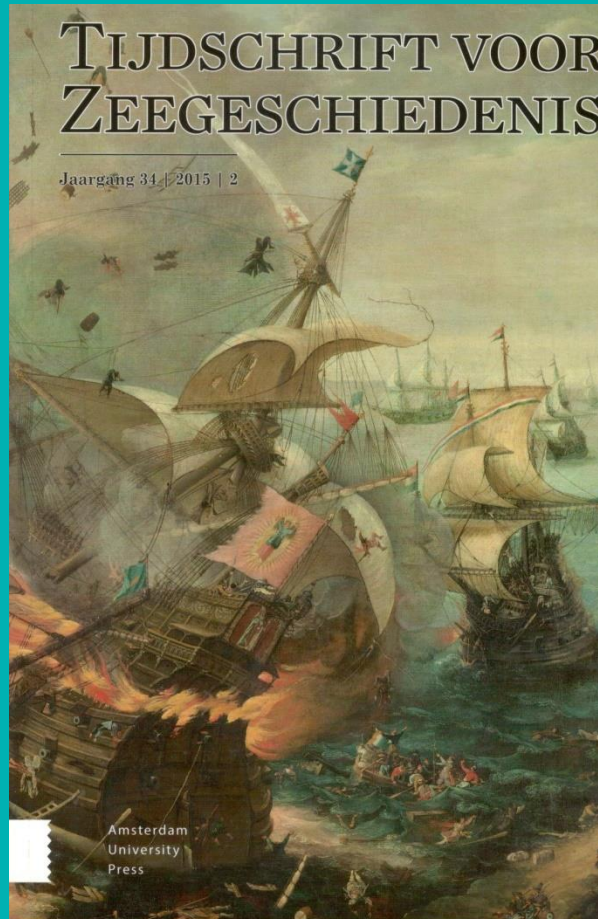
De eerste keer, dat de naam van de schilder Cornelis Claesz. van Wieringen opduikt, is in 1597 op het moment dat hij zich laat inschrijven bij het Haarlemse Sint Lucasgilde, het gilde waarvan onder anderen de kunstschilders lid waren.⁶ Gezien het feit dat de minimumleeftijd om van dit gilde lid te mogen worden 21 jaar was, zou dit erop kunnen duiden dat Van Wieringen reeds enige jaren vóór 1580 werd geboren.⁷

Promotieonderzoek Van Wieringen

... nog een artikel ...

'Een schilderij van de Slach van Heemskerck'

Cornelis Claesz. van Wieringen en de opdracht voor een zeestuk van de slag bij Gibraltar nader bekeken

Ron Brand

Abstract

In 1621 the Amsterdam Admiralty Board commissioned a painting of the Battle of Gibraltar, which took place in 1607. A suitable candidate was sought for the production of the painting and the choice finally fell on the Haarlem marine painter Cornelis Claesz. van Wieringen (ca. 1575-1633), one of the first artists in the Dutch Republic who made seascapes their specialty. This article is about how Van Wieringen obtained a prestigious commission for the painting of a naval battle and how he executed the subject. The core of the article is the Van Wieringen painting of the battle, now in the collection of Het Scheepvaartmuseum in Amsterdam. The author discusses what is so special about this battle, why Van Wieringen was commissioned to paint this topic and which information he may have used. The specific wishes of the Admiralty Board for the portrayal of the battle are dealt with also and how these can be seen in the result. Finally, it is discussed whether the painting thus fits into a tradition of painted seascapes.

¹ Dit artikel is de weerslag van het onderzoek dat de auteur uitvoerde in het kader van het Dr. Ernst Crone Fellowship van Het Scheepvaartmuseum 2009-2010. De auteur dankt de medewerkers van Het Scheepvaartmuseum in Amsterdam en Maritiem Museum Rotterdam voor hun medewerking tijdens de onderzoeksperiode. De auteur presenteert onderdelen van dit artikel in een paper tijdens het zesde congres van de International Maritime Economic History Association (IMEHA), gehouden in juli 2012 in Gent. De auteurs dankt Leo Akveld, Yvonne Bleyerveld, Remmelt Daalder, Jeroen Giltaij, Gijs van der Ham en Christi Klinkert voor hun commentaar op een eerdere versie.

... en nog een artikel ...

Damiate volgens Van Wieringen, beelden van een Haarlemse legende 81

Rim Brand

Damiate volgens Van Wieringen, beelden van een Haarlemse legende

Veel Nederlandse steden kennen straten die genoemd zijn naar historische personen of gebeurtenissen. Ook in Haarlem, gelegen aan het Spaarne, is dat het geval. Kent u in de Spaarnestad de Damiatestraat of de Nijlstraat? De Kruisochtstraat of de Graaf Willenstraat? De Zwaardstraat dan? Of de Vier Sterrenstraat of de Patriarchstraat? Waarschijnlijk niet, want het zijn allemaal bijzondere straatnamen die in weinig andere Nederlandse steden en dorpen voorkomen. Of u moet een Haarlemmer zijn. Voor wie dat niet is, volgt hier een aanwijzing. Al deze straatnamen verwijzen naar een legendarische gebeurtenis, die tot op de dag van vandaag in Haarlem grote bekendheid geniet: het verhaal van Damiate.

Haarlemse straatnamen

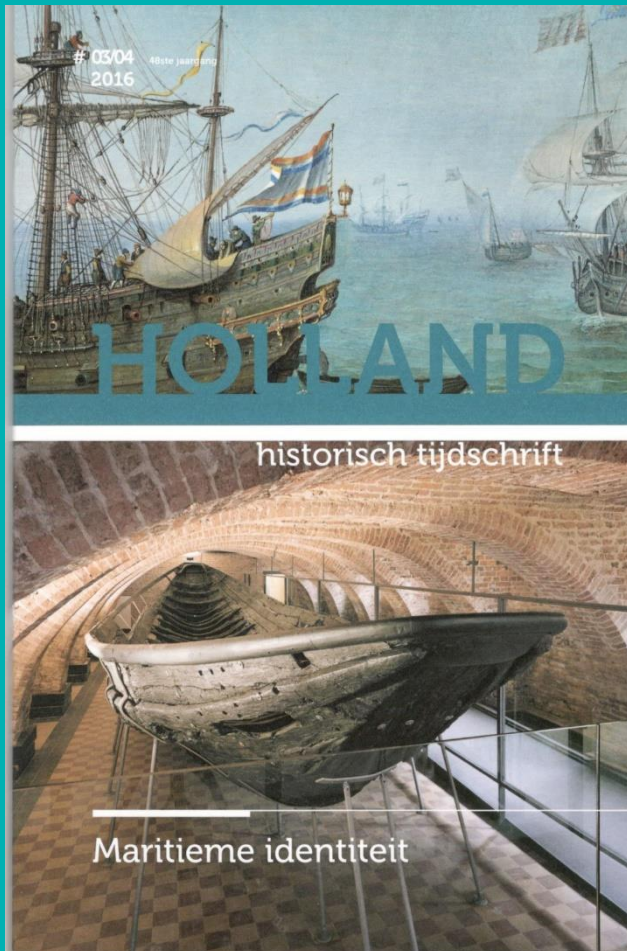
Dit artikel gaat over de achtergrond van deze straatnamen, die herinneren aan de 'heroïsche rol' van de Haarlemmers tijdens een van de kruistochten in de middeleeuwen en de verbeelding daarvan, met name in het werk van de Haarlemse kunstenaar Cornelis Claesz. van Wieringen (ca. 1575-1633). 'Heroïsche rol' staat bewust tussen aanhalingstekens, want het verhaal achter de kruistocht berust op een legende. De Damiatestraat verwijst naar de havenstad Damiate, tegenwoordig Dumyat geheten, gelegen aan de Middellandse Zee, aan de monding van de rivier de Nijl. Dat verklaart meteen de Nijlstraat. Daar speelde zich een episode af ten tijde van de kruistochten in de twaalfde en dertiende eeuw, vandaar de Kruisochtstraat. Damiate was toen een belangrijke stad. De kruisvaarders besloten tijdens de voorbereidingen voor de vijfde kruistocht in 1217 dat deze stad het centrale punt voor de aanval moest zijn. Het veroveren van Damiate

Fig.3
Naambord Kruisochtstraat, Haarlem.
(Foto: Chris Nijse)

... en nog een artikel ...

Schilderij- analyse

Maritieme iden- titeit volgens Cornelis Claesz. van Wieringen

Ron Brand

In Holland, maar ook zeker in Haarlem, was het water voor iedereen een verbindende factor. Dit zorgde ervoor dat de Hollanders allemaal een beeld moeten hebben gehad van het belang van water voor Holland, voor hun woonplaats en niet in de laatste plaats voor henzelf. Iedere Hollander wist dat er een zee was en iedereen wist dat van overzee schepen kwamen vol met goederen en verhalen van heel ver weg. De gemeenschappelijke band met het water en de scheepvaart als specifieke exponent daarvan, kunnen we als maritieme identiteit benoemen.

Haarlem, centrum van zeeschilders
Na de val van Antwerpen in 1585 kende Haarlem een grote toestroom van immigranten uit de Zuidelijke Nederlanden. Mede daardoor ontstond in Haarlem een hoog intellectueel artistiek milieu onder invloed van de kunstenaars Karel van Mander, Hendrick Goltzius en Cornelis van Haerlem, met het Maniërisme als bepalende stroming. Daarnaast ontwikkelde zich in Haarlem in deze tijd ook het specialisme van de zeeschilderkunst. Haarlem zou tot ongeveer 1635 hét centrum van de zeeschilderkunst in de Republiek blijven. Alle belangrijke opdrachten voor zeestukken werden hier door specialisten vervaardigd. Van Mander, die ook kunstenaarsbiograaf was, beschreef in 1604 in *Het Schilder-Boeck* onder meer de levens van de kunstenaars uit zijn tijd. De eerste en belangrijkste zeeschilder die hij behandelde, was Hendrick Cornelisz. Vroom (1566-1640). Van Mander legt in Vrooms biografie een duidelijk verband tussen de opkomst van de Republiek als zelfstandige natie en de zeeschilderkunst van die

... en nog een artikel ...

Ron Brand

VLAGVERTOON AAN HET SPAARNE Het gebruik van vlaggen door Hendrick Cornelisz. Vroom en Cornelis Claesz. van Wieringen op hun zeestukken¹

Drs. Ron Brand (1960) is conservator en registrator bij het Maritiem Museum Rotterdam. Hij studeerde bibliotheekwetenschappen in Den Haag en kunstgeschiedenis in Leiden. Hij publiceert regelmatig over maritiem-historische- en kunsthistorische onderwerpen en bereidt een proefschrift voor over de Haarlemse zeeschilder Cornelis Claesz. van Wieringen (ca. 1575-1633).

zijn *Schilder-Boeck* (1604) schrijft hij in de levensbeschrijving van Vroom dat deze "midden uyt de Const voort ghecomen is".² Vroom reisde veel en na een zeereis die hij ternauwernood overleefde, schilderde hij in Portugal zijn hachelijke avontuur. Dat schilderij verkocht hij voor veel geld. Vervolgens keerde hij terug naar Haarlem en daar "Thuis ghecomen, door raedt der Schilders aldaer, voer al vast voort met te maken stucckens met Schepen, en begon allenskens meer en meer daer in toe te nemen: En t'volck, ghelijck in Hollandt veel Zee-vaert is, begon oock groot bevallen in dese Scheepkens te krijghen".³ Vroom, die aan het einde van de zestiende eeuw begonnen was als tapijntontwerper⁴, vond met het schilderen van zeestukken een gat in de markt, juist op het moment dat de Republiek als zelfstandige natie opkwam en Hollandse

Aan het einde van de zestiende en begin van de zeventiende eeuw ontwikkelde Haarlem zich binnen Holland als dé stad met de belangrijkste zeeschilders. Als we afgaan op de kunstenaars-biograaf Karel van Mander (1548-1606), dan begon deze traditie met de Haarlemse schilder Hendrick Cornelisz. Vroom (1566-1640). In een brief aan zijn vriend Hendrick de Maecht (werkzaam vanaf 1598) van 26 november 1599 legde Vroom uit dat hij niet door wilde gaan met het maken van tapijntontwerpen, omdat hij met schilderen meer kon verdienen en dit hem gemakkelijk afging.⁵

Het succes dat Vroom met zijn zeestukken had en de groeiende vraag naar zeestukken trok ook andere kunstenaars in Haarlem aan en dat vormde de belangrijkste voedingsbodem voor het genre. Admiraliteiten en handelscompagnieën moesten in de Spaarnestad zijn voor grote schilderijen van zeeslagen en andere historische gebeurtenissen. Maar ook voor kleine kabinetstukken geschilderd voor de vrije markt, in boedelinventarissen vaak "zeetjes" of "scheepkens" genoemd, konden mensen met een wat smalere beurs in Haarlem terecht. Haarlem zou tot ongeveer 1635 hét centrum van de zeeschilderkunst in de Republiek zijn en alle belangrijke opdrachten voor zeestukken werden hier tot die tijd door specialisten vervaardigd. Later waren er ook zeeschilders werkzaam in andere steden in de Republiek, vooral in Amsterdam. Vroom was zich

HENRICUS VROOM, HARLEMENSIS
PICTOR.
Vroomius hic multum terris, jactatus et alio:
Qui locut' vixit, multa ferenda profuso.
Nimifragile et Tabulae, stipules, calique Ruinae.

Afb. 1) Simon Frisius, printmaker, Hendrick Hondius (l., uitgever, Henricus Vroom, Harlemensis. Pictor (portret van Hendrick Cornelisz. Vroom uit de serie "Pictorum Aliquot Coediditum Principum Germaniae Inferioris. Epigram", 1610, ets en gravure, 204 x 126 mm (plaatrand), particuliere collectie

Archiefonderzoek: historische sensatie!

29
Capiteyn. Laurens van Groenou Rijkshaus.
1. octob. 1675. Corporaal. Jeroen van Dijk. S.
1. octob. 1675. Fotm! Comandant van de compagnie. S.
J. de venting. H. de.
B. van der Aa. M.
G. van der Aa. H.
D. van der Aa. H.

- Beschrijven van museumvoorwerpen en publicaties (ontsluiten collectie).
- Projecten:
 1. Beschrijven en fotograferen van prenten en kaarten in oude drukken.
 2. Transcripties van oude handschriften.
 3. Grote schenkingen boeken uitzoeken.

Overige activiteiten

- Begeleiden stagiairs van de EUR en UL.
- Ontzamelen.
- Beeldredactie Nieuwe Maritieme Geschiedenis der Nederlanden.
- Secretaris Linschoten-Vereeniging.

- Twee 'bazen'.
- (Te)veel werk, (te) weinig tijd.
- Prioriteiten stellen en plannen is lastig.
- Wat doe ik zelf, wat kan ik overlaten aan anderen (collega's, vrijwilligers).
- Thuis gaat het werk 'gewoon' door (lezen, schrijven, onderzoek).
- Niet op de stoel van de schilderijenconservator gaan zitten.

Toekomst?

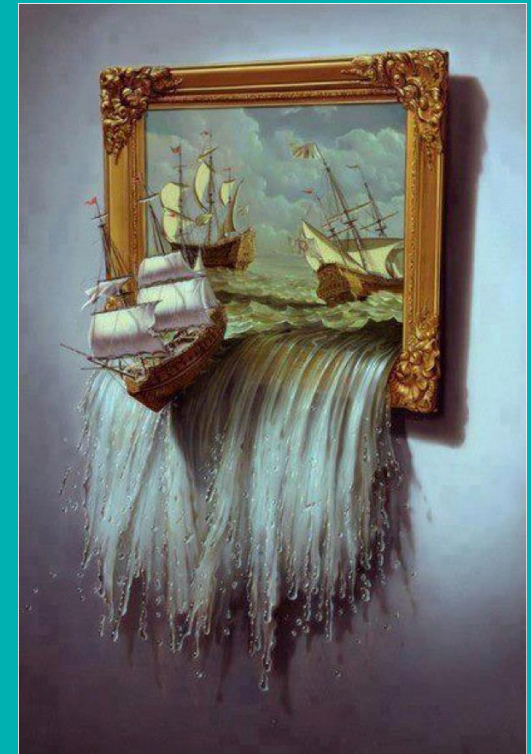

Conclusie

Een uit de hand
gelopen hobby!

Verhalen
vertellen!

Maritieme geschiedenis is
de geschiedenis van mensen

VRAGEN?

Bedankt voor jullie aandacht!

